

Sammendrag og hovedpunkter:

Anmeldelse av Norges Bank med flere

Palestinakomiteen i Norge har levert en omfattende anmeldelse til Det nasjonale statsadvokatembetet for innsats mot organisert og annen alvorlig kriminalitet (NAST).

Anmeldelsen retter seg mot Norges Bank og Ida Wolden Bache, Norges Bank Investment Management (NBIM) og Nicolai Tangen, samt Finansdepartementet og finansministrene Trygve Slagsvold Vedum og Jens Stoltenberg. Alle anklages for medvirkning til staten Israels krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten og folkemord i Gaza, og medvirkning til ulovlig bosetting under den ulovlige okkupasjonen av Palestina.

Hovedpåstander i anmeldelsen

1. NBIM og Norges Bank har investert Oljefondet i en rekke selskaper som:
 - leverer våpen, militært materiell og tjenester brukt i Israels krigføring, eller
 - bidrar til å opprettholde ulovlige bosettinger og okkupasjonen av Palestina.
2. Investeringene har styrket Israels evne til å begå folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser. Dette rammes av norsk lov, straffelovens kapittel 16.
3. Finansdepartementet, som eier av fondet, anklages for å ha misligholdt sitt eier- og kontrollansvar ved ikke å gripe inn – spesielt etter at folkerettslige vurderinger fra ICJ, FN og norske myndigheter gjorde risikoen klar.
4. De tre foretakene og de fire personene antas å være de mest ansvarlige som kan holdes strafferettslig ansvarlig, for medvirkning (straffeloven kapittel 16, jf. § 15) og/eller for manglende avverging (straffeloven § 109).

Anmeldelsen peker særlig på våpenselskaper som bidrar til Israels folkemord, selskaper som bidrar til ulovlig okkupasjon samt flere israelske aktører. Fellesnevneren er at virksomhetene hovedsakelig:

- har levert våpen, reservedeler eller militært materiell brukt av den israelske krigsmaskinen som ledd i ulovlige handlinger under krigføringen i Gaza, eller
- har deltatt i drift og utbygging av infrastruktur som opprettholder ulovlige bosettinger eller har solgt varer eller tjenester som gjør det lettere eller mer fordelaktig å være ulovlig bosetter.

Folkerettslig og strafferettslig grunnlag

Anmeldelsen bygger blant annet på:

- ICJs rådgivende uttalelser om den ulovlige okkupasjonen, de ulovlige bosettingene og tredjestaters handlingsplikt.
- ICJs vurdering av at det er plausibelt at Israels handlinger i Gaza utgjør folkemord.
- Folkemordskonvensjonen artikkel 1 og Genèvekonvensjonenes artikkel 1,
- Vedtektene for Den internasjonale straffedomstolen artikler 6, 7 og 8.
- Norsk straffelov §§ 101–109, § 15 om medvirkning og §§ 27-28 om foretak.

Anmelder legger særlig vekt på at:

- NBIM, Etikkrådet, Norges Bank og Finansdepartementet har over lang tid blitt gjort oppmerksom på at flere selskaper kan være medskyldig i folkemord eller være direkte medvirkende til den ulovlige okkupasjonen av Palestina. Vi vil spesielt peke på *Don't buy into Occupation* sine årlige rapporter, høringsuttalelser til Finanskomiteen, FNs uttalelser og database over selskaper som bidrar til okkupasjonen, og FNs spesialrapportør til de palestinske områdene, Francesca Albanese, sine rapporter og brev til finansministeren.
- Oljefondets eierandeler/verdier i flere slike selskaper har økt siden 2023.
- Norske myndigheter har offentlig frarådet norske virksomheter fra å gjøre noe som kan bidra til okkupasjonen og de ulovlige bosettingene.
- Flere av selskapene er FN-svartelistet.

Dette fremholdes som grunnlag for at de ansvarlige handlet forsettlig eller grovt uaktsomt.

Påtalemyndigheten, ved NAST blir bedt om å undersøke:

- Om Oljefondets investeringer eller fortsatte eierskap i visse selskaper har medført medvirkning til folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og/eller krigsforbrytelser, samt bidrag til ulovlig okkupasjon av Palestina.
- Om det foreligger grunnlag for foretaksstraff.
- Om enkeltpersoner i ledende posisjoner personlig kan straffes etter strl. kapittel 16, jf. § 15 og/eller § 109.

Palestinakomiteen ber på den bakgrunn om etterforskning både av foretakene og av navngitte ledere.

Vi viser videre til

1. Fullstendig anmeldelse levert til statsadvokaten
2. Dokumentasjon av medvirkning til den ulovlige okkupasjonen av Palestina og det pågående folkemordet i Gaza for noen av selskapene i Oljefondets portefølje
3. Professor Terje Einarsens utredning om Oljefondets mulige ansvar for medvirkning til straffbare handlinger.